

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК
ҚОСЫМША БІЛІМ БЕРУ СТАНДАРТЫ**

**ФТИЗИАТРИЯ
мамандығы**

ҚР МҚБС

Ресми басылым

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігі

Астана 2009

АЛҒЫ СӨЗ

1 ӨЗІРЛЕГЕН ЖӘНЕ ҰСЫНҒАН ҚР Денсаулық сақтау Министрлігі Медицина білімі мен ғылымының инновациялық технологиялар Республикалық орталығының медициналық және фармацевтикалық білім беру жөніндегі оқу әдістемелік секциясы.

2 Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау Министрінің міндетін атқарушының 2009 жылғы 26 қарашадағы № 778 бұйрығымен **БЕКІТІЛГЕН ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫСҚА ЕНГІЗІЛГЕН.**

3 АЛҒАШ РЕТ ЕНГІЗІЛГЕН.

4 Осы стандартта «Халық денсаулығы мен денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 18 қыркүйектегі № 193-IV Кодексінің нормалары және «Қазақстан Республикасы медициналық және фармацевтикалық білімді реформалау Тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2006 жылғы 24 сәуірдегі № 317 Қаулысы жүзеге асырылған.

Осы стандартты Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің рұқсатынсыз көбейтуге және таратуға болмайды.

Ключевые слова: Государственный стандарт дополнительного медицинского и фармацевтического образования; образовательная программа; требования к уровню подготовки слушателей; переподготовка, повышение квалификации.

---

1. Қолдану саласы	6
2. Нормативтік сілтемелер	6
3. Терминдер мен анықтамалар	6
4. Қысқартулар	7
5. Жалпы ережелер	7
6. «Фтизиатрия» мамандығы бойынша қосымша медициналық білім алушы тұлғаларға қойылатын талаптар	8
7. «Фтизиатрия» мамандығы бойынша қосымша медициналық білім беру бағдарламасының құрылымына қойылатын талаптар	8
8. «Фтизиатрия» мамандығы бойынша қосымша медициналық білім беру бағдарламасының мазмұнына қойылатын талаптар	9
9. Қосымша медициналық және фармацевтикалық білімнің білім беру ортасына қойылатын талаптар	15
10. Қосымша медициналық және фармацевтикалық білімнің білім беру бағдарламаларын меңгергендердің дайындық деңгейіне қойылатын талаптар	16

9.6 Требования к учебно-методическому обеспечению: учебно-методическое и информационное обеспечение учебного процесса должно гарантировать возможность качественного освоения слушателями образовательной программы дополнительного медицинского и фармацевтического образования.

Реализация образовательной программы должна сопровождаться свободным доступом к международным информационным сетям, электронным базам данных, библиотечным фондам, компьютерным технологиям, учебно-методической и научной литературе.

9.7 Учебные занятия на циклах повышения квалификации и переподготовки должны проводиться с использованием инновационных технологий и интерактивных методов обучения.

9.8 Требования к материально-техническому обеспечению: организации, реализующие образовательные программы дополнительного медицинского и фармацевтического образования, должны располагать материально-технической базой (аудиторный фонд, клинические базы, компьютерные классы, лаборатории, приборное обеспечение, фондовые материалы), соответствующей действующим санитарно-техническим нормам и обеспечивающей проведение всех видов теоретической и клинической подготовки, предусмотренных учебным планом.

10 Требования к уровню подготовки лиц, освоивших образовательные программы дополнительного медицинского и фармацевтического образования

10.1 Общие требования. Специалист, освоивший образовательную программу переподготовки, должен приобрести объём знаний и навыков, соответствующий требованиям настоящего стандарта, а также соответствовать квалификационной характеристике специальности «Фтизиатрия», утвержденной приказом Министра здравоохранения Республики Казахстан «Об утверждении квалификационных характеристик медицинских и фармацевтических специальностей».

Специалист, освоивший образовательную программу циклов повышения квалификации, должен приобрести знания и навыки, соответствующие цели и содержанию конкретного цикла, а также требованиям настоящего стандарта.

10.2 Итоговая аттестация – форма контроля теоретических и клинических достижений специалиста, направленная на определение соответствия полученных им знаний, умений, навыков и компетенций требованиям настоящего стандарта. Форма проведения итоговой аттестации определяется обучающей организацией самостоятельно.

10.3 Специалистам, освоившим программы дополнительного медицинского образования, выдаётся документ установленного образца о повышении квалификации или переподготовке по специальности «Фтизиатрия».

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК ҚОСЫМША БІЛІМ БЕРУ СТАНДАРТЫ

ФТИЗИАТРИЯ мамандығы

Қосымша медициналық және фармацевтикалық білім беру
бағдарламасының мазмұн минимумына қойылатын мемлекеттік талаптар

Енгізу күні 01.01.2010

1 Қолдану саласы

Бұл мемлекеттік стандарт (әрі қарай – стандарт) қосымша медициналық және фармацевтикалық білім беру бағдарламасы мазмұнының мемлекеттік міндетті минимумы мен мамандардың дайындық деңгейіне қойылатын талаптарды белгілейді.

Стандарттың ережелерін ведомстволық бағыныштылығына, ұйымдық-құқықтық нысандарына, оқыту түрлеріне қарамастан біліктілік арттыру мен қайта даярлау бағдарламасын жүзеге асыратын барлық мекемелер қолдануға және сақтауға міндетті.

Стандарт Біліктілік арттыру мен қайта даярлау циклдары бойынша білім беру бағдарламасын жасау кезінде пайдаланылады.

2 Нормативтік сілтемелер

Стандартта келесі нормативтік құжаттардан сілтемелер алынды:

- «Халықтың денсаулығы мен денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 18 қыркүйектегі № 193-IV Кодексі;
- Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 15 мамырдағы № 251-3 Еңбек Кодексі;
- «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 389-III Заңы;
- «Қазақстан Республикасы медициналық және фармацевтикалық білімді реформалау Тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2006 жылғы 24 сәуірдегі № 317 Қаулысы;
- «Медициналық және фармацевтикалық мамандықтардың номенклатурасын бекіту туралы» Денсаулық сақтау министрінің 2009 жылғы 24 қарашадағы № 774 бұйрығы;
- «Медицина және фармацевтика кадрларының арттыру мен қайта даярлау Ережесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2009 жылғы 11 қарашадағы № 691 бұйрығы.

3 Терминдер мен анықтамалар

Стандартта терминдер мен анықтамалар «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 389-III Заңына, «Қазақстан Республикасы медициналық және фармацевтикалық білімді реформалау Тұжырымдамасын

Продолжение таблицы 4

	населения в чрезвычайных ситуациях мирного и военного времени. Организация медико-санитарного обеспечения населения при ликвидации чрезвычайных ситуаций.
ПД	ПРОФИЛИРУЮЩИЕ ДИСЦИПЛИНЫ
ПДО	Обязательный компонент
ПДО 01	Актуальные проблемы фтизиатрии, в том числе детского возраста
	Современные данные об этиопатогенезе, клинике, диагностике и дифференциальной диагностике, методах лечения, профилактике, неотложной помощи у больных туберкулезом, в том числе у детей различного возраста, с современных позиций, на основах доказательной медицины, включая международные программы и протоколы.

9 Требования к образовательной среде дополнительного медицинского и фармацевтического образования

9.1 Организация самостоятельно разрабатывает и утверждает Рабочие учебные планы переподготовки и повышения квалификации на основе Типовых учебных планов переподготовки и циклов повышения квалификации в соответствии с настоящим стандартом по специальности «Фтизиатрия».

9.2 Образовательная программа повышения квалификации и переподготовки содержит:

- теоретическое обучение, включающее изучение базовых и профилирующих дисциплин;
- клиническое обучение;
- промежуточную и итоговую аттестацию.

9.3 Содержание образовательной программы определяется Типовыми учебными программами (дисциплины обязательного компонента), разработанными на основе настоящего стандарта по специальности «Фтизиатрия» Обучающая организация на основе Типовых учебных программ (дисциплин обязательного компонента) разрабатывает Рабочие учебные программы и syllabus по дисциплинам обязательного компонента и компонента по выбору, которые вместе с Рабочими учебными планами и контрольно-измерительными средствами (тестовые задания и задачи) составляют учебно-методический комплекс специальности (УМКС).

9.4 Дополнительное профессиональное образование осуществляется медицинскими организациями образования и науки, реализующими образовательные программы дополнительного образования.

9.5 Требования к кадровому обеспечению: учебные занятия на циклах повышения квалификации и переподготовки должны проводить лица, имеющие учёную степень доктора или кандидата наук по специальности «Фтизиатрия», для проведения занятий могут приглашаться профильные специалисты первой и высшей квалификационной категории.

Продолжение таблицы 3

ПДО 05	Лучевая диагностика
	Методы лучевой диагностики при туберкулезе. Методы рентгенологического исследования, их информативность для диагностики туберкулеза. Показания для использования флюорографии, рентгеноскопии, рентгенографии, томографии, компьютерной томографии, селективной бронхографии, ангиографии. Рентгенография суставов, позвоночника, почек и мочевыводящих путей при туберкулезном поражении. Рентгенанатомия органов дыхания. Основные рентгенологические синдромы при болезнях легких. Компьютерная томография. Компьютерная семиотика различных форм туберкулеза легких. Бронхоскопия. Показания, методика проведения. Бронхоальвеолярный лаваж, показания. Торакоскопия, видеоторакоскопия. Медиастиноскопия. Показания, методика проведения и взятие биоптата. Особенности у детей.
ПДВ	Компонент по выбору
ИА	Итоговая аттестация
	Итого

Таблица 4 - Содержание образовательной программы повышения квалификации (4 недели) по специальности «Фтизиатрия»

Циклы дисциплин	Наименования дисциплин, их основные разделы
БД	БАЗОВЫЕ ДИСЦИПЛИНЫ
БДО	Обязательный компонент
БДО 01	Общественное здоровье и здравоохранение, включая вопросы формирования здорового образа жизни
	Законодательство Республики Казахстан в области здравоохранения. Методы измерения и критерии оценки состояния здоровья населения и системы здравоохранения. Заболеваемость населения, методы изучения, анализ. Понятие доказательной медицины. Врачебно-трудовая экспертиза. Вопросы формирования здорового образа жизни.
БДО 02	Гражданская оборона и организация медицинской помощи при чрезвычайных ситуациях
	Государственная система предупреждения и ликвидации чрезвычайных ситуаций. Силы гражданской обороны, их состав, предназначение и порядок применения. Чрезвычайные ситуации природного и техногенного характера, возможные на территории Республики Казахстан, и их последствия. Основные принципы и способы защиты

бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2006 жылғы 24 сәуірдегі № 317 Қаулысына сәйкес қолданылады.

Біліктілік – кәсіби қызметін атқаруға немесе білімін жалғастыруға арналған түлектің (бітірушінің) білімі туралы құжатында көрсетілетін кәсіби-дайындықтың деңгейі мен түрі.

Мамандық – білім туралы құжаттармен бекітілетін белгілі бір қызметтің түріне қажетті мақсатты дайындық арқылы, жұмыс тәжірибесімен игерілген білімнің, іскерлік пен дағдылардың кешені.

Қосымша медициналық және фармацевтикалық білім беру – мемлекет пен қоғам азаматтарының білімге деген сұранысын жан-жақты қанағаттандыру мақсатында барлық деңгейдегі қосымша білім беру бағдарламаларының негізінде іске асырылатын оқыту процесі.

Тыңдаушы – қосымша медициналық және (немесе) фармацевтикалық білім бағдарламасын іске асырушы мекемеге оқуға қабылданған маман.

Қайта даярлау (мамандандыру) – басқа кәсіпті немесе мамандықты меңгеруге мүмкіндік беретін кәсіптік оқытудың формасы.

Біліктілік арттыру – бұрын алған кәсіби білімін, іскерлігі мен дағдыларын жалғастыруға, кеңейтуге, тереңдетуге, жетілдіруге мүмкіндік беретін кәсіптік оқытудың формасы.

Білім беру бағдарламасы – оқу және практикалық (клиникалық) жұмыстың көлемі мен түрі, пәндер тізімі енгізілген нақты мамандық бойынша тыңдаушыларды дайындау мазмұнының жалпы сипаттамасы.

4 Қысқартулар

Стандартта келесі қысқартулар қолданылады:

- ҚБМС – қосымша медициналық және фармацевтикалық білім берудің мемлекеттік стандарты;
- НП – негізгі пәндер;
- БП – бейіндік пәндер;
- МОӘК – мамандықтың оқу-әдістемелік кешені.

5 Жалпы ережелер

5.1 Медицина және фармацевтика кадрларының біліктілігін арттыру және/немесе қайта даярлау «Медициналық және фармацевтикалық мамандықтардың номенклатурасын бекіту туралы» Денсаулық сақтау министрлігі 2009 жылғы 24 қарашадағы № 774 Бұйрығымен бекітілген мамандықтар бойынша жүргізіледі.

5.2 Біліктілік арттыру және/немесе қайта даярлаудың білім беру бағдарламаларын ведомстволық бағыныстылық пен меншік түріне қарамастан денсаулық сақтау аясындағы білім беру және/немесе ғылыми қызметті жүзеге асыратын, қажетті оқу-әдістемелік, материалдық-техникалық жабдықтармен қамтамасыз етілген медициналық білім және ғылым ұйымдары іске асырады.

	раннего детского возраста по программе ВОЗ «Интегрированное ведение болезней детского возраста» (ИВБДВ). Наиболее частые заболевания детей старшего возраста - органов дыхания, сердечнососудистой, пищеварительной, мочевыделительной, эндокринной систем, болезни крови, аллергические заболевания. Функциональные методы диагностики в педиатрии. Клиническая лабораторная диагностика в педиатрии.
ПДО03	Фтизиатрия
	Организация фтизиатрической службы в РК. Противотуберкулезные учреждения их задачи и организация работы. Противотуберкулезная работа учреждений санэпид надзора. Основные законодательные акты по туберкулезу в РК. Алгоритм диагностики первичного, диссеминированного, очагового, инфильтративного туберкулеза легких. Патогенез, патоморфология, особенности клинического течения кавернозного, фиброзно-кавернозного туберкулеза легких, причины формирования каверн. Дифференциальная диагностика с поликистозами, неспецифическими заболеваниями легких. Туберкулез верхних дыхательных путей, туберкулезный плеврит, цирротический туберкулез легких. Осложнения. Внелегочные формы туберкулеза. Аденогенный туберкулез у пожилых и стариков. Доказательная медицина. Основные принципы лечения туберкулеза легких. Особенности лечения больных с лекарственно - чувствительными и лекарственно-устойчивыми МТ. Патогенетическая терапия. Критерии эффективности. Категории больных туберкулезом. Профилактика туберкулеза.
ПДО 04	Детская фтизиатрия
	Организация и структура фтизиатрической помощи детскому населению в РК в условиях стационара. Анализ деятельности фтизиатрической службы, учетно-отчетная документация, составление годовых отчетов. Законодательные и нормативные документы по борьбе с туберкулезом и организации противотуберкулезной помощи населению РК. Начальные проявления первичной туберкулезной инфекции и дифференциальная диагностика с интоксикациями неспецифических заболеваний. Туберкулез у детей раннего возраста. Первичный туберкулез с неосложненным и осложненным течением. Диссеминированный туберкулез. Туберкулез у подростков. Клинические проявления. Доказательная медицина. Современные методы диагностики. Современные методы лечения. Токсико-аллергические реакции при приеме противотуберкулезных препаратов, диагностика и лечение. Вакцинация и ревакцинация. Организация своевременного выявления туберкулеза у детей и подростков. Совместная работа противотуберкулезного диспансера и СЭС. Диспансерное наблюдение. Профилактика.

5.3 Біліктілік арттыру және/немесе қайта даярлау:

- осы стандартқа;
- медициналық және фармацевтикалық мамандықтардың номенклатурасына;
- мамандықтардың біліктілік сипаттамасына;
- оқу- әдістемелік және бағдарламалық құжаттарға сай іске асырылады.

5.4 Қосымша медициналық және фармацевтикалық білім беру бағдарламаларын меңгерген және қорытынды аттестациядан сәтті өткен тұлғаларға бекітілген үлгідегі құжат беріледі.

5.5 Стандарт ережелерінің мақсаттары:

- мамандардың біліктілігін арттыру және/немесе қайта даярлауға қойылатын міндетті талаптарды орындау есебінен (орындай отырып) қосымша медициналық және фармацевтикалық білім берудің жоғары сапасына ие болу;
- қосымша кәсіптік оқытуды іске асыратын ұйымның жұмысының тиімділігін қадағалайтын бақылау жүйесін құру және оқу процесін регламенттеу.

6 «Фтизиатрия» мамандығы бойынша қосымша медициналық білім алушы тұлғаларға қойылатын талаптар

6.1 Қосымша медициналық және фармацевтикалық білімнің білім беру бағдарламаларын меңгеруге тілек білдіруші тұлғалардың бұдан бұрынғы қажетті (алдыңғы) білім деңгейі – жоғары медициналық білім.

7 «Фтизиатрия» мамандығы бойынша қосымша медициналық білім беру бағдарламасының құрылымына қойылатын талаптар

7.1 «Фтизиатрия» мамандығы бойынша қосымша медициналық білім беру бағдарламасының құрылымы білім берудің мазмұнын анықтайтын, олардың сәйкестілігін айқындайтын, өлшемі мен есебін анықтайтын оқу және клиникалық жұмыстардың әр түрінен құрылады. Жұмыстың барлық түрлерінің ауқымдылығын есептеу игерілген материалдардың сағат/аптадағы көлемі бойынша жүзеге асырылады. Сонымен қатар, бұдан бұрынғы білім деңгейінде игерілген жинақтық сағат/апта жүйесі бар.

7.2 «Фтизиатрия» мамандығы бойынша қосымша медициналық білім беру бағдарламалары күндізгі оқу формасы арқылы жүзеге асырылады.

Мамандардың біліктілігін арттыру заңмен белгіленген тәртіп бойынша электронды және телекоммуникация құралдырының көмегімен қашықтан оқыту формасы арқылы да жүргізілуі мүмкін.

7.3 Оқытудың ұзақтығы:

- 1) қайта даярлау курстарында:
  - педиатриялық бейін мамандықтары бойынша бұрынғы алған білімі мен еңбек өтілі болса – 1080/20 сағат/апта;
  - педиатриялық емес бейін мамандықтары бойынша бұрынғы алған білімі мен еңбек өтілі болса - 1350/25 сағат/апта;
- 2) біліктілік арттыру курстарында – 54/1 сағат/аптадан 216/4 сағат/аптаға дейін.

Таблица 3 - Содержание образовательной программы переподготовки по специальности «Фтизиатрия»

Циклы дисциплин	Наименования дисциплин, их основные разделы
БД	БАЗОВЫЕ ДИСЦИПЛИНЫ
БДО	Обязательный компонент
БДО 01	Общественное здоровье и здравоохранение (включая вопросы формирования здорового образа жизни).
	Законодательство Республики Казахстан в области здравоохранения. Методы измерения и критерии оценки состояния здоровья населения и системы здравоохранения. Заболеваемость населения, методы изучения, анализ. Понятие доказательной медицины. Врачебно-трудова́я экспертиза. Вопросы формирования здорового образа жизни.
БДО 02	Гражданская оборона и организация медицинской помощи при чрезвычайных ситуациях
	Государственная система предупреждения и ликвидации чрезвычайных ситуаций. Силы гражданской обороны, их состав, предназначение и порядок применения. Чрезвычайные ситуации природного и техногенного характера, возможные на территории Республики Казахстан, и их последствия. Основные принципы и способы защиты населения в чрезвычайных ситуациях мирного и военного времени. Организация медико-санитарного обеспечения населения при ликвидации чрезвычайных ситуаций.
ПД	ПРОФИЛИРУЮЩИЕ ДИСЦИПЛИНЫ
ПДО	Обязательный компонент
ПДО01	Внутренние болезни
	Этиология, патогенез, клиника, диагностика, дифференциальная диагностика и принципы лечения типичных форм заболевания внутренних органов с позиций доказательной медицины. Совершенствование пропедевтических навыков. Клинико-диагностическое значение лабораторных и инструментальных методов исследования. Тактика врача при неотложных состояниях: выставление диагноза, проведение реанимационных мероприятий, профилактика осложнений основного заболевания. Экспертиза трудоспособности.
ПДО02	Детские болезни
	Особенности сбора анамнеза и заполнения истории болезни у детей. Особенности физического осмотра по органам и системам у детей. Физиология и патология периода новорожденности. Оценка физического, нервно-психического и полового развития детей. Заболевания

Оқу аптасының ұзақтығы 54 сағаттан 60 сағатқа дейін, оның ішінде 36-дан 40-қа дейінгісі – аудиториялық (академиялық) сағаттар, 18-20 – тыңдаушының өзіндік жұмысы. 1 академиялық сағаттың ұзақтығы 50 минут.

8 «Фтизиатрия» мамандығы бойынша қосымша медициналық білім беру бағдарламасының мазмұнына қойылатын талаптар

8.1 Мамандарды дайындау деңгейіне қойылатын талаптар «Фтизиатрия» мамандығы бойынша қосымша медициналық білім беру бағдарламасының мазмұнымен анықталады.

8.2 Білім беру міндетті компонент және таңдаулы компоненттерден тұрады. Міндетті компонент пәндерінің тізімі және сағат/аптаның сәйкес минималды көлемі осы стандарттың Типтік оқу жоспарымен анықталады (1-2 кесте). Таңдау пәндерінің тізімі мен сағат/аптаның сәйкес минималды көлемін білім беру және ғылым ұйымдары өзі бекітеді.

Таңдау компонентінің пәндері пульмонология мен аралас пәндердің жеке бөлімдерін тереңдете зерделеуді қажет етеді, сонымен бірге жұмыс берушінің болжалдары мен еңбек нарығының қажеттіліктері есепке алынады.

8.3 Ұзақтығы 4 апталық қайта даярлау циклы мен біліктілік арттыру циклы бойынша міндетті компонент пен таңдау компонентінің ара қатынасы 50% - 50%. Біліктілік арттыру циклы 100% таңдау компонентінен тұрады, оның ұзақтығы 1 аптадан 3 аптаға дейінгі уақытты қамтиды.

8.4 Біліктілік арттыру мен қайта даярлау циклында (таңдау компоненті) оқытудың ұзақтығы мен тақырыпты ұйым төменде ұсынылған негізгі тақырыптардан (бағыт) өз бетінше таңдап алады.

8.5 «Фтизиатрия» мамандығы бойынша біліктілік арттыру мен қайта даярлау циклында (таңдау компоненті) даярлаудың негізгі тақырыптары (бағыттары) мыналар:

- «Фтизиатриядағы инновациялық технологиялар»;
- «Госпитальға дейінгі кезеңдегі, госпитальдағы шұғыл фтизиатрия, оның ішінде балалар фтизиатриясындағы»;

- «Фтизиатриядағы дәлелді медицинаның мәселелері, оның ішінде балалар фтизиатриясындағы»;
- «Фтизиатриядағы диагностиканың аспаптық әдістері»;
- «Фтизиатриядағы, оның ішінде балалар фтизиатриясындағы, өзекті мәселелер»
- «Туберкулездің өкпеден тыс түрлері».

8.6 «Фтизиатрия» мамандығы бойынша қосымша медициналық білімнің білім беру бағдарламасының мазмұны 3-4 кестелерге сәйкес анықталады.

1-кесте - «Фтизиатрия» мамандығы бойынша қайта даярлаудың типтік оқу жоспары

№	Пәндердің атауы	Оқу жүкте- месінің сағат/ аптамен көрсетілген көлемі*	Оқу жүкте- месінің сағат/ аптамен көрсетілген көлемі **	Бақы- лау фор- масы
НП	НЕГІЗГІ ПӘНДЕР	54 /1	54 /1	
МНП	Міндетті компонент	54 /1	54 /1	
МНП 01	Қоғамдық денсаулық және ден- саулық сақтау (СӨС қалып- тастыру мәселелерін қоса)	36/2/3	36/2/3	Сынақ
МНП 02	Азаматтық қорғаныс және тө- тенше жағдайлар кезінде меди- циналық көмекті ұйымдастыру	18/1/3	18/1/3	Сынақ
БП	БЕЙІНДІК ПӘНДЕР	1026/19	1296/24	
МБП	Міндетті компонент	486/9	756/14	
МБП 01	Ішкі ауралар	-	162/3	Сынақ
МБП 02	Балалар аурулары	-	108/2	Сынақ
МБП 03	Фтизиатрия	216/4	216/4	Сынақ
МБП 04	Балалар фтизиатриясы	216/4	216/4	Сынақ
МБП 05	Сәулелі диагностика	54/1	54/1	Сынақ
ТБК	Таңдау компоненті	540/10	540/10	Сынақ- тар
ҚА	Қорытынды аттестация			
	Барлығы	1080/20	1080/20	

Ескерту:

* - педиатрия/терапия бейіні мамандықтары бойынша бұрынғы білімі мен еңбек өтілі бар мамандар үшін;

** - педиатриялық емес/ терапия емес бейін мамандықтары бойынша бұрынғы білімі мен еңбек өтілі бар мамандар үшін.

Таблица 2 - Типовые учебные планы циклов повышения квалификации по специальности «Фтизиатрия»

Циклы дисци- плин	Наименования дисциплин	Объ- ем учеб- ной на- груз- ки в часах/ неде- лях	Объем учеб- ной на- груз- ки в часах/ неде- лях	Объ- ем учеб- ной на- груз- ки в часах/ неде- лях	Объ- ем учеб- ной на- груз- ки в часах/ неде- лях	Фор- ма конт- роля
БД	БАЗОВЫЕ ДИСЦИПЛИНЫ	0	0	0	18/½	
БДО	Обязательный компонент	0	0	0	18/½	
БДО 01	Общественное здоровье и здравоохранение, включая вопросы формирования ЗОЖ	0	0	0	12	Зачет
БДО 02	Гражданская оборона и ор- ганизация медицинской по- мощи при чрезвычайных си- туациях	0	0	0	6	Зачет
ПД	ПРОФИЛИРУЮЩИЕ ДИСЦИПЛИНЫ	54/1	108/2	162/3	216/4	
ПДО	Обязательный компонент	0%	0%	0%	108/ 250%	
ПДО 01	Актуальные проблемы фти- зиатрии, в том числе детско- го возраста					Зачет
ПДВ	Компонент по выбору	54 /1 100%	108/2 100%	162/3 100%	108/2 50%	Заче- ты
ИА	Итоговая аттестация	54/1	108/2	162/3	234/4 и 1/3	

Таблица 1- Типовой учебный план переподготовки по специальности «Фтизиатрия»

№	Наименования дисциплин	Объем учебной нагрузки в часах/неделях*	Объем учебной нагрузки в часах/неделях**	Формы контроля
БД	БАЗОВЫЕ ДИСЦИПЛИНЫ	54 /1	54 /1	
БДО	Обязательный компонент	54 /1	54 /1	
БДО 01	Общественное здоровье и здравоохранение, включая вопросы формирования ЗОЖ	36/2/3	36/2/3	Зачет
БДО 02	Гражданская оборона и организация медицинской помощи при чрезвычайных ситуациях	18/1/3	18/1/3	Зачет
ПД	ПРОФИЛИРУЮЩИЕ ДИСЦИПЛИНЫ	1026/19	1296/24	
ПДО	Обязательный компонент	486/9	756/14	
ПДО 01	Внутренние болезни	-	162/3	Зачет
ПДО 02	Детские болезни	-	108/2	Зачет
ПДО 03	Фтизиатрия	216/4	216/4	Зачет
ПДО 04	Детская фтизиатрия	216/4	216/4	Зачет
ПДО 05	Лучевая диагностика	54/1	54/1	Зачет
ПДВ	Компонент по выбору	540/10	540/10	Зачеты
ИА	Итоговая аттестация			
	Итого	1080/20	1350/25	

Примечание:

* - план для специалистов с предшествующим уровнем образования и стажем работы по специальностям терапевтического/педиатрического профиля и общей врачебной практики;

** - план для специалистов с предшествующим уровнем образования и стажем работы по специальностям нетерапевтического/непедиатрического профиля.

2-кесте – «Пульмонология» мамандығы бойынша біліктілік арттыру циклының типтік оқу жоспары

Пән циклы	Пәндердің атауы	Оқу жүк-теме-сінің сағат/апта-мен көрсетілген көлемі	Оқу жүк-теме-сінің сағат/апта-мен көрсетілген көлемі	Оқу жүк-теме-сінің сағат/апта-мен көрсетілген көлемі	Оқу жүк-теме-сінің сағат/апта-мен көрсетілген көлемі	Бақылау формасы
НП	НЕГІЗГІ ПӘНДЕР	0	0	0	18/½	
МПН	Міндетті компонент	0	0	0	18/½	
МНП 01	Салауатты өмір салтын қалыптастыру мәселелері	0	0	0	12	Сынақ
МНП 02	Азаматтық қорғаныс және төтенше жағдайлар кезінде медициналық көмекті ұйымдастыру	0	0	0	6	Сынақ
БП	БЕЙІНДІК ПӘНДЕР	54/1	108/2	162/3	216/4	
МБП	Міндетті компонент	0%	0%	0%	108/2 (50%)	
МБП 01	Фтизиатриядағы өзекті мәселелер	-	-	-	108/2	Сынақ
ТБК	Таңдау компоненті	54 /1 (100%)	108/2 (100%)	162/3 (100%)	108/2 (50%)	Сынақтар
ҚА	Қорытынды аттестация					
	Барлығы	54/1	108/2	162/3	234/4 және 1/3	

3-кесте - «Фтизиатрия» мамандығы бойынша қайта даярлаудың білім беру бағдарламасының мазмұны

Пән циклы	Пәндердің атауы мен негізгі бөлімдері
НП	НЕГІЗГІ ПӘНДЕР
МНП	Міндетті компонент
МНП 01	Қоғамдық денсаулық және денсаулық сақтау (СӨС қалыптастыру мәселелерін қоса)
	Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау саласындағы заңнамалары. Денсаулық сақтау жүйесін және халықтың денсаулық жағдайын өлшеу әдістері мен бағалау критерийлері. Халықтың аурушандығы, зерделеу әдістері, анализ. Дәлелді медицина ұғымы. Дәрігерлік-еңбек сараптамасы. Салауатты өмір салтын қалыптастыру мәселелері.
МНП 02	Азаматтық қорғаныс және төтенше жағдайлар кезінде медициналық көмекті ұйымдастыру
	Төтенше жағдайлардың алдын алу және жоюдың мемлекеттік жүйесі. Азаматтық қорғаныс күштері, олардың құрамы, міндеті мен қолданылу тәртібі. Қазақстан Республикасы аумағында болуы ықтимал табиғи және техногенді сипаттағы төтенше жағдайлар және олардың зардабы. Бейбіт және соғыс кезіндегі төтенше жағдайларда халықты қорғаудың негізгі принциптері мен тәсілдері. Төтенше жағдайларды жою барысында халықты медициналық-санитариялық көмекпен қамтамасыз етуді ұйымдастыру.
БП	БЕЙІНДІК ПӘНДЕР
МБП	Міндетті компонент
МБП 01	Ішкі аурулар
	Кардиология, ревматология, пульмонология, гастроэнтерология, нефрология, аллергология мен клиникалық иммунология, гематология - онкологиялық аурулар мәселелерінің барлық бөлімдері бойынша, дәлелді медицинаны қоса диагностика қоюға қиындық туғызатын, сирек кездесетін, типтік аурулардың алдын алу, диагностикасы, дифференциальды диагностикасы, емдеудің алгоритмі. Жасөспірімдерді, жүкті әйелдер мен егде жастағыларды емдеудің ерекшеліктері. Госпитальдық кезеңдегі шұғыл жағдайда дәрігердің қолданатын тактикасы – диагноз қою, қайта жандан-дыру шараларын жүргізу, негізгі аурудың өршуінің алдын алу. Жазатайым оқиға: суға кетіп қалу, электро-жарақат, үсік, күн тию, ыстық өту, жануарлардың тістеп алуы, жәндіктердің, жыландардың шағып алуы кезіндегі шұғыл көмектің хаттамасы мен диагностика алгоритмі. Нәруыз, көмірсу, липид алмасуы метаболиттерінің, электролит балансының, ҚСТ, гемостаз, қанның жалпы клиникалық анализін

2) на циклах повышения квалификации - от 54/1 до 216/4 часов/недель.

Продолжительность учебной недели составляет от 54 до 60 часов, из которых от 36 до 40 – аудиторские (академические) часы, 18-20 – самостоятельная работа слушателя. Продолжительность 1 академического часа составляет 50 минут.

8 Требования к содержанию образовательной программы дополнительного медицинского образования по специальности «Фтизиатрия»

8.1 Требования к уровню подготовки специалистов определяются содержанием программ дополнительного медицинского образования по специальности «Фтизиатрия».

8.2 Обучение состоит из обязательного компонента и компонента по выбору.

Перечень дисциплин обязательного компонента и соответствующие минимальные объемы часов/недель определяются Типовыми учебными планами настоящего стандарта (таб. 1-2). Перечень дисциплин по выбору и соответствующие минимальные объемы часов/недель устанавливаются организациями образования и науки самостоятельно.

Дисциплины компонента по выбору предполагают углубленное изучение отдельных разделов фтизиатрии, в том числе детской, смежных дисциплин, при этом учитываются ожидания работодателей и потребности рынка труда.

8.3 Соотношение обязательного компонента и компонента по выбору на цикле переподготовки и циклах повышения квалификации продолжительностью 4 недели составляет 50% к 50%. Циклы повышения квалификации продолжительностью от 1 до 3 недель на 100% состоят из компонента по выбору.

8.4 Тематику и продолжительность обучения на циклах повышения квалификации и переподготовки (компонент по выбору) организация выбирает самостоятельно из рекомендованных ниже основных тем (направлений).

8.5 Основными темами (направлениями) подготовки на циклах повышения квалификации и переподготовки (компонент по выбору) по специальности «Фтизиатрия» являются следующие:

- «Неотложная фтизиатрия, в том числе детская, на догоспитальном и госпитальном этапах»;
- «Клиническая фармакотерапия во фтизиатрии, в том числе детской»;
- «Актуальные вопросы фтизиатрии, в том числе детской»;
- «Вопросы доказательной медицины во фтизиатрии, в том числе детской»;
- «Внелегочные формы туберкулеза».

8.6 Содержание образовательной программы дополнительного медицинского образования по специальности «Фтизиатрия» определяется в соответствии с таб. 3-4.

5.3 Повышение квалификации и/или переподготовка осуществляются в соответствии с:

- настоящим стандартом;
- номенклатурой медицинских и фармацевтических специальностей;
- квалификационными характеристиками специальностей;
- учебно-методической и программной документацией.

5.4 Лицам, освоившим образовательные программы дополнительного медицинского и фармацевтического образования и успешно прошедшим итоговую аттестацию, выдаётся документ установленного образца.

5.5 Положения настоящего стандарта имеют следующие цели:

- достижение высокого качества дополнительного медицинского и фармацевтического образования за счет выполнения обязательных требований к повышению квалификации и/или переподготовке специалистов;
- регламентация учебного процесса и создания системы контроля за эффективностью работы организаций, осуществляющих дополнительное профессиональное обучение.

6 Требования к лицам, получающим дополнительное медицинское образование по специальности «Фтизиатрия»

6.1 Необходимый предшествующий уровень образования для лиц, желающих освоить образовательные программы дополнительного медицинского и фармацевтического образования, – высшее медицинское образование.

7 Требования к структуре образовательной программы дополнительного медицинского образования по специальности «Фтизиатрия»

7.1 Структура программы дополнительного медицинского образования по специальности «Фтизиатрия» формируется из различных видов учебной и клинической работы, определяющих содержание образования, отражает их соотношение, измерение и учет. Учет трудоёмкости всех видов работ осуществляется по объёму освоенного материала в часах/неделях. При этом действует накопительная система часов/недель, освоенных на предыдущих уровнях образования.

7.2 Программы дополнительного медицинского образования по специальности «Фтизиатрия» реализуются через очную форму обучения. Повышение квалификации специалистов может проводиться в форме дистанционного обучения, посредством электронных и телекоммуникационных средств в установленном законом порядке.

7.3 Продолжительность обучения составляет:

- 1) на цикле переподготовки:
  - при предшествующем уровне образования и стаже работы по специальностям педиатрического/терапевтического профилей и общей врачебной практике - 1080/20 часов/недель;
  - при предшествующем уровне образования и стаже работы по специальностям непедиатрического/нетерапевтического профилей - 1350/25 часов/недель;

3 кестенің жалғасы

	зерттеудің клиникалық-диагностикалық маңызы. Жалпыклиникалық зертханалық зерттеулерді түсіндіру. Емдәммен емдеу. Жұмысқа жарамдылығын сараптау.
МБП 02	Балалар аурулары
	ҚР балаларға медициналық көмекті ұйымдастыру және құрылымы. Нәрестелік кезеңдегі физиология мен патология. Перинатальдық және неонатальдық күтімді жақсартуға бағытталған ұлттық стратегия. Перинатологиядағы ДДСҰ бағдарламалары. Жас балалардағы физиология мен патология. Балалардың дене және нерв-психикалық дамуы. Балаларға дүниеге келген күннен бастап тиімді тамақтандыруды ұйымдастыру. ДДСҰ бағдарламалары. Жас балалардың аурулары: диагностика, саралау диагностикасы, емі, профилактикасы. Ересек жастағы балалардың аурулары: дәлелді медицина негізінде - кардиология, ревматология, пульмонология, гастроэнтерология, нефрология, клиникалық иммунология мен аллергология, гематология, эндокринология бөлімдері бойынша диагностикасы, емі, сараланған диагностикасы, профилактика мәселелері. Балаларды емдәммен емдеу. Госпитальдық кезеңдегі шұғыл жағдайлар – диагноз қою, реанимациялық шараларды өткізу, негізгі аурудың асқынуының алдын алу. Қанды, гемостазды, ҚСТ, электролиттік балансты, нәруыз, көмірсу және липид алмасуларының метаболиттерін зерттеудің клиникалық-диагностикалық маңызы. Диагностика алгоритмі және қайғылы оқиғалар кезіндегі шұғыл көмектің хаттамалары.
МБП 03	Фтизиатрия
	ҚР туберкулезбен ауыратын адамдардың ауруханалық көмекті ұйымдастыру. Туберкулездік аурухана жұмысын ұйымдастыру, медициналық құжаттар формалары. Туберкулездік ауруханада диагностикалық зерттеулердің минимальды стандарттары. ҚР туберкулездің клиникалық жіктелуі. Біріншілік және екіншілік, өкпелік және өкпеден тыс туберкулездің клиникалық формалары. Науқастардың терапиялық категориялары, химиотерапия тәртібі. Науқастарды туберкулездің интенсивті фазасында, дәрілерге-төзімді формасында емдеу әдістері және жұмысын ұйымдастыру, «DOTS-плюс» стратегиясы. Туберкулезге қарсы дәрілердің сипаттамасы. Өкпе және өкпеден тыс туберкулез асқынулары, оның ішінде шұғыл терапия талап ететіндері. Хирургиялық емдеуге көрсеткіштер. Емдеу нәтижелігінің критерийлері. Туберкулез, АИВ-инфекция және қосарланған аурулармен науқастанатын адамның күтімінің ерекшеліктері. Аурухананың өкпеден тыс туберкулез бөлімшесінің жұмысы. Сүйек және буындар, шеткі лимфа түйіндері, несептік-жыныстық жүйесі туберкулезінің клиникасы мен диагностикасы. Туберкулезде нерв жүйесінің бұзылыстары: менингиттер, менингоэнцефалиттер, мийдың туберкулёмасы.

МБП 04	Балалар фтизиатриясы
	Қазақстан Республикасында аурухана жағдайында балалардың фтизиатриялық көмекті ұйымдастыру. Балалардың туберкулездік аурухана жұмысын ұйымдастыру және медициналық құжаттар формалары. Туберкулезбен ауыратын балалар мен жасөспірімдерді тексеру ерекшеліктері. Балалар мен жасөспірімдердегі біріншілік туберкулезінің клиникалық түрлері, асқынған және асқынбаған біріншілік туберкулез ағымы. Әр жастағы балалардың және жасөспірімдердің тыныс алу ағзалардың екіншілік туберкулездің және өкпеден тыс туберкулездің клиникалық формалары. Асқынулары. Науқастардың терапиялық категориялары және химиотерапия тәртіптері. Балалар мен жасөспірімдер туберкулезінің интенсивті фазасында (ауруханалық кезеңі) және туберкулездің дәрілерге төзімді формасында емдеу әдістері мен оны жүргізуді ұйымдастыру. Балалар мен жасөспірімдерге тағайындалатын туберкулезге қарсы препараттар. Балалар мен жасөспірімдерге туберкулездің хирургиялық еміне көрсеткіштері мен қарсы көрсеткіштері. Балалар мен жасөспірімдер туберкулез емдеуінің нәтижелік критерийлері. Балалар мен жасөспірімдер Туберкулез, АИВ-инфекция және қосарланған аурулары бар балалар мен жасөспірімдер күтімінің ерекшеліктері. Сүйек және буындар, шеткі лимфа түйіндері, несептік-жыныстық жүйесі туберкулезінің клиникасы, диагностикасы және емдеуі.
МБП 05	Сәулелі диагностика
	Туберкулезде сәулелі диагностика әдістері. Рентгенологиялық зерттеу әдістері, олардың туберкулез диагностикасына ақпараттылығы. Флюорография, рентгеноскопия, рентгенография, томография, компьютерлік томография, селективті бронхография, ангиография қолдануына көрсеткіш-тер. Туберкулезді зақымдарда буындар, омыртқа, бүйрек және несеп шығару жолдарының рентгено-графиясы. Тыныс алу ағзаларының рентген анатомиясы. Өкпе ауруларындағы негізгі рентгено-логиялық синдромдар. Компьютерлік томография. өкпе туберкулезінің түрлі формасында-ғы компью-терлік семиотика. Бронхоскопия. Көрсеткіштері, жүргізу әдістері. Бронхоальвеолярлы лаваж, көрсеткіштері. Торакоскопия, видеоторакокопия. Медиастиноскопия. Көрсеткіштері, биоптатты алу және тексеру әдістері. Балалардағы ерекшеліктер.
ТБК	Тандау компоненті
ҚА	Қорытынды аттестация
	Барлығы

медицинского и фармацевтического образования Республики Казахстан» от 24 апреля 2006 года № 317.

Квалификация - отражаемые в документе об образовании вид и степень профессиональной подготовленности выпускника к выполнению профессиональной деятельности или продолжению образования.

Специальность - комплекс приобретённых путем целенаправленной подготовки и опыта работы знаний, умений и навыков, необходимых для определённого вида деятельности, подтверждаемый соответствующими документами об образовании.

Дополнительное медицинское и фармацевтическое образование - процесс обучения, осуществляемый на основе дополнительных образовательных программ всех уровней, с целью всестороннего удовлетворения образовательных потребностей граждан, общества и государства.

Слушатель – специалист, зачисленный на обучение в организацию, реализующую программы дополнительного медицинского и (или) фармацевтического образования.

Переподготовка (специализация) – форма профессионального обучения, позволяющая освоить другую профессию или специальность.

Повышение квалификации - форма профессионального обучения, позволяющая поддерживать, расширять, углублять и совершенствовать ранее приобретенные профессиональные знания, умения и навыки.

Образовательная программа – общая характеристика содержания обучения слушателей по конкретной специальности, включающая перечень дисциплин, виды и объем учебной и клинической или/и практической работы.

4 Сокращения

В стандарте применяются следующие сокращения:

- ГСДО – государственный стандарт дополнительного медицинского и фармацевтического образования;
- БД – базовые дисциплины;
- ПД – профилирующие дисциплины;
- УМКС – учебно-методический комплекс специальности.

5 Общие положения

5.1 Повышение квалификации и/или переподготовка медицинских и фармацевтических кадров проводится по специальностям, утвержденным приказом Министерства здравоохранения «Об утверждении номенклатуры медицинских и фармацевтических специальностей» от 24 ноября 2009 года № 774.

5.2 Образовательные программы повышения квалификации и/или переподготовки реализуются медицинскими организациями образования и науки, основным видом деятельности которых являются образовательная и/или научная деятельность в области здравоохранения, имеющих необходимое учебно-методическое, материально-техническое оснащение, независимо от их ведомственной подчиненности и формы собственности.

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ СТАНДАРТ ДОПОЛНИТЕЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Специальность: ФТИЗИАТРИЯ

Государственные требования к минимуму содержания программ
дополнительного медицинского и фармацевтического образования

Дата введения 01.01.2010

1 Область применения

Настоящий Государственный стандарт (далее - стандарт) устанавливает требования к государственному обязательному минимуму содержания образовательных программ дополнительного медицинского и фармацевтического образования и уровню подготовки специалистов.

Положения стандарта обязательны для применения и соблюдения всеми организациями, реализующими программы повышения квалификации и переподготовки, независимо от их ведомственной подчинённости, организационно-правовых форм и форм обучения.

Стандарт используется при разработке образовательных программ по циклам повышения квалификации и переподготовки.

2 Нормативные ссылки

В стандарте использованы ссылки на следующие нормативные документы:

- Кодекс Республики Казахстан «О здоровье народа и системе здравоохранения» от 18 сентября 2009 года № 193-IV ;
- Трудовой кодекс Республики Казахстан от 15 мая 2007 года № 251-3;
- Закон Республики Казахстан «Об образовании» от 27 июля 2007 года № 389-III;
- Постановление Правительства Республики Казахстан «Об утверждении Концепции реформирования медицинского и фармацевтического образования Республики Казахстан» от 24 апреля 2006 года № 317;
- Приказ Министра здравоохранения «Об утверждении номенклатуры медицинских и фармацевтических специальностей» от 24 ноября 2009 года № 774;
- Приказ Министра здравоохранения Республики Казахстан «Об утверждении Правил повышения квалификации и переподготовки медицинских и фармацевтических кадров» от 11 ноября 2009 года № 691.

3 Термины и определения

В стандарте применяются термины и определения в соответствии с Законом Республики Казахстан «Об образовании» от 27 июля 2007 года № 389-III, постановлением Правительства Республики Казахстан «Об утверждении Концепции реформирования

4 кесте - «Фтизиатрия» мамандығы бойынша біліктілік арттырудың білім беру бағдарламасының мазмұны (4 апта)

Пән циклы	Пәндердің атауы мен негізгі бөлімдері
НП	НЕГІЗГІ ПӘНДЕР
МНП	Міндетті компонент
МНП 01	Қоғамдық денсаулық және денсаулық сақтау, салауатты өмір салтын қалыптастыру мәселелерін қоса
	Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау саласындағы заңнамалары. Денсаулық сақтау жүйесін және халықтың денсаулық жағдайын өлшеу әдістері мен бағалау критерийлері. Халықтың аурушандығы, зерделеу әдістері, анализ. Дәлелді медицина ұғымы. Дәрігерлік-еңбек сараптамасы. Салауатты өмір салтын қалыптастыру мәселелері.
МНП 02	Азаматтық қорғаныс және төтенше жағдайлар кезінде медициналық көмекті ұйымдастыру
	Төтенше жағдайлардың алдын алу және жоюдың мемлекеттік жүйесі. Азаматтық қорғаныс күштері, олардың құрамы, міндеті мен қолданылу тәртібі. Қазақстан Республикасы аумағында болуы ықтимал табиғи және техногенді сипаттағы төтенше жағдайлар және олардың зардабы. Бейбіт және соғыс кезіндегі төтенше жағдайларда халықты қорғаудың негізгі принциптері мен тәсілдері. Төтенше жағдайларды жою барысында халықты медициналық-санитариялық көмекпен қамтамасыз етуді ұйымдастыру.
БП	БЕЙІНДІК ПӘНДЕР
МБП	Міндетті компонент
МБП 01	Фтизиатриядағы өзекті мәселелер
	Адамдардың (оның ішінде балалардың) туберкулезбен ауыратын кезіндегі шұғыл жәрдемнің, этиопатогенезінің, клиникасының, диагностикасының, емдеу әдістерінің және профилактикасының қазіргі мәліметтері. Тексерудің аспаптық, зертханалық әдістеріндегі госпитальға дейін және госпитальдан кейінгі деңгейде емдеудің әдістемелеріндегі инновациялық технологиялар.

9 Қосымша медициналық және фармацевтикалық білімнің білім беру орта-сына қойылатын талаптар

9.1 «Фтизиатрия» мамандығы бойынша осы стандартқа сәйкес қайта даярлау мен біліктілік арттыру циклдарының Типтік оқу жоспарының негізінде қайта даярлау мен біліктілік арттырудың Жұмыс оқу жоспарын мекеме (ұйым) өздігінше дербес

жасап, бекітеді.

9.2 Біліктілік арттыру мен қайта даярлаудың білім беру бағдарламасына:

- базалық және бейіндік пәндермен қоса теориялық білім беру;
- клиникалық білім беру;
- аралық және қорытынды аттестация енеді.

9.3 Білім беру бағдарламасының мазмұны «Фтизиатрия» мамандығы бойынша осы стандарттың негізінде жасалған Типтік оқу бағдарламасымен (міндетті компонент пәндері) анықталады.

Білім беретін ұйым Типтік оқу бағдарламасының (міндетті компонент пәндері) негізінде міндетті және таңдау компоненті пәндері бойынша Оқу жұмыс бағдарламалары мен силлабустар жасайды. Олар Оқу жұмыс жоспарлары мен бақылау-өлшеу құралдарымен (тест тапсырмалары мен есептер) бірге мамандықтың оқу-әдістемелік кешенін (МОӘК) құрайды.

9.4 Қосымша кәсіптік білімді қосымша білім беру бағдарламасын іске асырушы білім және ғылым медициналық ұйымдары іске асырады.

9.5 Кадрмен қамтамасыз етуге қойылатын талаптар: біліктілік арттыру мен қайта даярлау циклында оқу сабақтарын «Фтизиатрия» мамандығы бойынша доктор немесе ғылым кандидаты ғылыми дәрежесі бар тұлғалар жүргізуі керек. Сабақты жүргізу үшін бірінші және жоғары біліктілік санатындағы профильді мамандарды шақыруға болады.

9.6 Оқу-әдістемелікпен қамтамасыз етуге қойылатын талаптар: оқу процесінің оқу-әдістемелік және ақпараттық қамтамасыз етуі тыңдаушылардың қосымша медициналық және фармацевтикалық білімнің білім беру бағдарламасын сапалы меңгеру мүмкіндігіне кепіл болуы қажет. Білім беру бағдарламасын іске асыру халықаралық ақпараттық желілерге, электрондық дерек базаларына, кітапханалар қорына, компьютерлік технологияға, оқу-әдістемелік және ғылыми әдебиеттерге еркін қол жеткізу мүмкіндігі болуы қажет.

9.7 Біліктілік арттыру және қайта даярлау циклдарындағы оқу сабақтары инновациялық технологиялар мен оқытудың интерактивті әдістерін қолдану арқылы өтуі керек.

9.8 Материалдық-техникалық қамтамасыз етуге қойылатын талаптар: қосымша медициналық және фармацевтикалық білімнің білім беру бағдарламаларын іске асырушы мекемелерде қолданыстағы санитариялық-техникалық нормаларға сай және оқу жоспарында қарастырылған теориялық, клиникалық дайындықтың барлық түрлерін өткізуді қамтамасыз ететін материалдық-техникалық база болуы қажет (аудиториялық фонд, клиникалық базалар, компьютерлік класс, зертханалар, аспаптармен қамтамасыз ету, қор материалдары).

10 Қосымша медициналық және фармацевтикалық білімнің білім беру бағдарламаларын меңгергендердің дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

10.1 Жалпы талаптар. Қайта даярлаудың білім беру бағдарламасын меңгерген маман осы стандарттың талаптарына сай келетін білім мен дағдыларды игеруі, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрінің «Медициналық

СОДЕРЖАНИЕ

1. Область применения	22
2. Нормативные ссылки	22
3. Термины и определения	22
4. Сокращения	23
5. Общие положения	23
6. Требования к лицам, поступающим на курсы повышения квалификации или/и переподготовки по специальности «Фтизиатрия»	24
7. Требования к структуре образовательной программы повышения квалификации или/и переподготовки по специальности «Фтизиатрия» ..	24
8. Требования к содержанию образовательной программы повышения квалификации и/или переподготовки по специальности «Фтизиатрия» ..	25
9. Требования к образовательной среде повышения квалификации и/или переподготовки по специальности «Фтизиатрия»	31
10. Требования к уровню подготовки лиц, освоивших образовательные программы повышения квалификации и/или переподготовки по специальности «Фтизиатрия»	32

ПРЕДИСЛОВИЕ

1 РАЗРАБОТАН И ВНЕСЕН Республиканским центром инновационных технологий медицинского образования и науки Министерства здравоохранения Республики Казахстан.

2 УТВЕРЖДЕН И ВВЕДЕН В ДЕЙСТВИЕ приказом и.о. Министра здравоохранения Республики Казахстан от 26 ноября 2009 года № 778.

3 ВВЕДЕН ВПЕРВЫЕ.

4 В настоящем стандарте реализованы нормы Кодекса Республики Казахстан «О здоровье народа и системе здравоохранения» от 18 сентября 2009 года № 193-IV и постановления Правительства Республики Казахстан «О Концепции реформирования медицинского и фармацевтического образования Республики Казахстан» от 24 апреля 2006 года № 317.

және фармацевтикалық мамандықтардың біліктілік сипаттамасын бекіту туралы» Бұйрығымен бекітілген «Фтизиатрия» мамандығының біліктілік сипаттамасына сай болуы керек.

Біліктілік арттыру циклының білім беру бағдарламасын меңгерген маман осы стандарттың талаптарына, нақты циклдың мақсаты мен мазмұнына сай келетін білім мен дағдыларды игеруі қажет.

10.2 Қорытынды аттестация – бұл мамандардың алған білімінің, дағдылары мен іскерлігінің, біліктілігінің осы стандарттың талаптарына сай келетіндігін анықтауға бағытталған маманның теориялық және клиникалық жетістіктерін бақылау түрі. Қорытынды аттестацияны өткізу формасын ұйым өзі анықтайды.

10.3 Қосымша медициналық білімнің бағдарламаларын меңгерген мамандарға «Фтизиатрия» мамандығы бойынша біліктілік арттыру немесе қайта даярлау туралы мемлекеттік үлгідегі құжат беріледі.

Настоящий стандарт не может быть тиражирован и распространен без разрешения Министерства здравоохранения Республики Казахстан.

**ГОСУДАРСТВЕННЫЙ СТАНДАРТ ДОПОЛНИТЕЛЬНОГО
ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

**Специальность:
ФТИЗИАТРИЯ**

ГСДО РК

Издание официальное

Министерство здравоохранения Республики Казахстан

Негізгі сөздер: қосымша медициналық және фармацевтикалық білімнің мемлекеттік стандарты; білім беру бағдарламасы; тыңдаушылардың дайындық деңгейіне қойылатын талаптар; қайта даярлау, біліктілік арттыру.

Астана 2009